ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

ВИСНОВОК

щодо проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про попереднє ув'язнення» (реєстр. № 4576 від 04 травня 2016 року)

Комітет Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя розглянув на своєму засіданні 06 вересня 2016 року (протокол № 50) на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Закону України «Про попереднє ув'язнення» (реєстр. № 4576 від 04 травня 2016 року), поданий Кабінетом Міністрів України (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою до Законопроекту його метою є удосконалення окремих норм, що регламентують механізм реалізації прав осіб, узятих під варту, а також порядок та умови їх тримання в установах попереднього ув'язнення.

Для досягнення вказаної мети Кабінетом Міністрів України пропонується внести зміни та доповнення до Закону України «Про попереднє ув'язнення», який був прийнятий ще у 1993 році, і окремі норми якого застаріли та не враховують сучасних норм і стандартів, а окремі взагалі суперечать чинному законодавству. Зокрема, зміни та доповнення вносяться до статей 7 – 10, 12, 14 та 18 Закону України «Про попереднє ув'язнення».

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

У Конституції України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові

акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8). За приписом частини другої статті 19 Основного Закону України органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

Виключно законами України визначаються, зокрема організація і діяльність органів і установ виконання покарань; засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них (пункти 14 і 22 частини першої статті 92 Конституції України). Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Згідно із статтею 29 Конституції України ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановлених законом (частина друга); у разі нагальної необхідності запобігти злочинові чи його перепинити уповноважені на те законом органи можуть застосувати тримання особи під вартою як тимчасовий запобіжний захід (частина третя); кожному заарештованому чи затриманому має бути невідкладно повідомлено про мотиви арешту чи затримання, роз'яснено його права та надано можливість з моменту затримання захищати себе особисто та користуватися правовою допомогою захисника (частина четверта); кожний затриманий має право у будь-який час оскаржити в суді своє затримання (частина п'ята); про арешт або затримання людини має бути негайно повідомлено родичів заарештованого чи затриманого (частина шоста).

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України № 17-рп/2010 від 29 червня 2010 року положення статті 29 Конституції України визначають затримання, арешт і тримання під вартою як примусові заходи, що обмежують право на свободу та на особисту недоторканність особи і можуть застосовуватися тільки на підставах та в порядку, встановлених законом.

В даному випадку таким законом є Закон України «Про попереднє ув'язнення», до якого і вносяться відповідні зміни.

Крім того, варто зазначити, що процесуальні норми, які регламентують порядок і строки затримання, закріплено не тільки Конституцією України, а також низкою міжнародно-правових актів, зокрема Загальною декларацією прав людини (1948 р.), Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.), Міжнародним пактом про громадянські та політичні права (1966 р.), Конвенцією ООН проти катування та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність видів поводження та покарання (1984 р.) тощо.

Так, Зводом принципів захисту всіх осіб, які піддаються затриманню або ув'язненню у будь-якій формі, ухваленим Резолюцією 43/173 Генеральної Асамблеї ООН від 09 грудня 1988 року, встановлюється, що арешт, затримання чи ув'язнення здійснюються тільки у суворій відповідності з положеннями закону та компетентними особами чи особами, які уповноважені законом для цієї мети.

Водночас, потребують додаткового обґрунтування перенесення до Закону України «Про попереднє ув'язнення» або дублювання в ньому положень Правил внутрішнього розпорядку слідчих ізоляторів Державної кримінально-виконавчої служби України, які детально визначають порядок проведення обшуків, оглядів, вилучення заборонених для зберігання в місцях попереднього ув'язнення предметів та речей, види заборонених для зберігання речей тощо.

Разом з тим, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Закону України «Про попереднє ув'язнення» (реєстр. № 4576 від 04 травня 2016 року), поданий Кабінетом Міністрів України, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету **Р.П.КНЯЗЕВИЧ**